

Nummer 1 - februari 2021

Digitale SOBAT

VOMI

COLOFON

Redactiecommissie

Voorzitter/hoofdredacteur	Th.H.A. Rump	e-mail: theorump@gmail.com
Secretaris/redacteur	E. Falck De Bongerd 94 5345 JW Oss Mobiel: 06-54974053	e-mail: efoss@xs4all.nl

Auteur/redacteur	L. Noordzij	e-mail: L1noordzij@hotmail.com
Fotobewerking/redacteur	A.M. Mol	e-mail: a.mmol@ziggo.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of veranderingen aan te brengen of -zonder opgaaf van reden- niet te plaatsen.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de geplaatste artikelen.

De geplaatste artikelen behoeven niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding.

Foto Voorpagina: Januari 2021, mooi en rustig winterweer in Zuid-Holland

Ereleden en Leden van Verdienste VOMI Nederland

Ereleden

R. Grit; J.N. Blom; G. de Jong; F.J.F. Smoorenburg; G.C. Meeuwse en L. Noordzij.

Leden van Verdienste

Tj.J. Gaastra; P.N. Welten; P.W. Kuyvenhoven; A.W. Scholten; J. Krikke; G.M. Nattekaas-Determan; P.J. Nattekaas; K.J. Orsel; W.A.J.K. Roza; Th.H.A. Rump; A.M. Mol; A. Luijendijk; H. Moorlag; H. Pols; P.P.G. Gommers; J. Malipaard; N. Baan en G. Boers.

**Kopij voor de digitale SOBAT nummer 2 april 2021
inleveren bij de secretaris van de redactiecommissie
uiterlijk 12 maart 2021**

Website VOMI-NL: www.vomi-nederland.nl

"7 December" herdenking 2020

Voor de 61^e maal werden op maandag 7 december 2020 in Schaarsbergen de militairen herdacht van de voormalige 1 Divisie "7 December", de "7 December" Bataljons, het Operationeel Commando "7 December" en 11 Luchtmobiele Brigade (Air Assault) "7 December" die bij de uitoefening van hun taak om het leven zijn gekomen.

Door de corona problematiek hebben Commandant 11 Luchtmobiele Brigade (AASLT) "7 December" (brigade-generaal H.G.J.A. Smits) en de Stichting Band Oud Strijders "7 December" helaas moeten besluiten de herdenking zonder publiek uit te voeren. Door leden van de luchtmobiele brigade werden de kransen van de reüniecommissies en diverse organisaties tijdens de ceremonie op deze dag gelegd. De herdenking was te volgen via YouTube, zodat we toch samen onze gedachten konden laten gaan naar onze gevallen sobats/kameraden.

Luchtmachtdagen en Marinedagen 2021

De **Luchtmachtdagen** van 2021 op Vliegbasis Gilze-Rijen gaan definitief **NIET** door.

De **Marinedagen** die in de zomer van 2021 in Den Helder op het programma staan, zijn nog niet officieel geschrapt. Wel worden er al voorbereidingen getroffen voor een 'Plan B' bij afgelasting als gevolg van het coronavirus.

Indië
Uit mijn dagboek van toen

Deel 32

Tijd om op verhaal te komen, was er niet. Mijn opdracht was: zo snel mogelijk met mijn groep door te stoten naar de kali om daar de zaak af te sluiten. Sergeant Wiersema met zijn groep moest een driesprong van wegen afsluiten. Luitenant Kok met zijn mensen had de opdracht de kampong te doorzoeken, terwijl kapitein Bakker met de rest van de mannen het pasarcomplex voor zijn rekening zou nemen. Nadat wij bij de kali waren aangekomen, zagen we dat een groep van zeker dertig TNI-soldaten probeerde de kali over te steken. De afstand bedroeg ruim vijftig meter. Over en weer werd er geschoten. Korte tijd later zagen we twee lijken van TNI-soldaten in het water liggen. Wapens werden er niet gevonden, vermoedelijk waren deze door hun medestrijders meegenomen.

Toen de actie was afgelopen, werden we tijdens de terugkeer naar de boot vanaf de walkant opnieuw beschoten. De kogels sloegen vlak voor ons in zee en gierden over onze hoofden. Gelukkig voor ons werd er niemand getroffen. Gezegd kan worden dat deze actie onzinnig is geweest en met minder geluk zeker fataal had kunnen aflopen.

De Genie repareert de vernielde brug

Koeritadji

De maand april (1949) begon voor ons slecht. Slecht omdat het geplande verlof naar Padang geen doorgang kon vinden.

Afgesproken was dat wij, zodra de door de TNI vernielde brug bij ons kampement gerepareerd zou zijn, om beurten in kleine groepjes naar Padang zouden mogen gaan voor een kort verlof. Iedereen verlangde er zo langzamerhand naar om weer eens even weg te zijn uit de ellende van alle dag. Wekenlang was de Genie met de reparatie van de vernielde brug bezig geweest. Nog een paar daagjes en dan zou het gepiept zijn. Helaas, de regen was spelbreker.

Door de zware regenval van de laatste dagen van maart was de kali zo gaan bandjirren en de stroom van het water zo sterk gezwollen, dat als gevolg daarvan een belangrijk deel van de brug was weggeslagen. Grote boomstukken, grote stukken steen en rotsblokken hadden er bovendien voor gezorgd dat er tussen de brug en de oeverkant een flink gat was ontstaan.

Weg verlof, geen bioscoopje, weg lekker etentje in Padang.

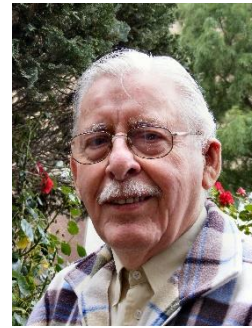
Tot onze grote vreugde kon vier dagen later de brug toch nog, in aanwezigheid van kapitein Bakker en de dominee van ons bataljon, officieel in gebruik worden genomen. Met het stukgooien van een fles jenever tegen de zijkant van de brug, werd deze plechtigheid voltooid.

Met luitenant Elbertse en Piet de Jong bij de herstelde brug

Op woensdag 6 april 1949 betrok het 2^e peloton een nieuw onderkomen aan de rand van Koeritadji. Het huis midden in de kampong bleek bij nader inzien volstrekt ongeschikt als verblijfplaats voor ons. Te gemakkelijk kon het huis door de vijand worden benaderd, met alle gevolgen van dien. Nu zaten we wat dichter bij de brug, die we dan ook beter konden bewaken dan voorheen. Vanuit ons bivak hadden we bovendien een beter uitzicht op de kali en haar omgeving. Strategisch gezien was de ligging aan de rand van de kampong een ideale plek. Ook de door ons ingerichte en met zandzakken overdekte uitkijkpost bezorgde ons een grotere veiligheid dan voorheen.

Henk van Vliet

R.J. de Rijk

Schandvlek van de Staat der Nederlanden (deel 46)

De verkopers op het strand waren nagenoeg allemaal weer verdwenen en de roeiers zeiden tegen Alex dat de verkopers goede zaken hadden gedaan. Er waren ook nog 14 jerrycans met leidingwater geleverd.

De secretaris Jan Doen had zijn tropenhelm even afgezet en in de hand genomen. Op min of meer plechtige toon zei hij: "Captains, heren KNIL, het was voor mij een bijzondere belevenis om u allen hier te mogen ontmoeten. Ik wens u allemaal een goede vaart en een behouden aankomst toe in Amboina", waarop hij Alex Siahaya, Frits Wattimena, Theo Kakisina en mij een stevige handdruk gaf.

"Beste mijnheer Doen, heel hartelijke dank voor uw hoffelijkheid en de manier waarop u ons veilig heen en weer hebt gebracht. Het is voor ons zéér bemoedigend te weten dat de heer Da Costa betrouwbare verzetsmensen heeft in zijn team. Onze kennismaking met u hebben wij aangenaam ervaren en beschouwen u dan ook als een van onze vrienden en hopen dat er een tijd komt dat wij elkaar weer eens terug zullen zien."

In de tussentijd hadden de vier roeiers onze bussen, dozen en kisten al in de orembaai gezet en stapten wij alle vier in. Met vereende krachten duwden de roeiers de orembaai verder het water in en toen de boot nagenoeg vrij was van de witte zandbodem, stapten ook zij in en gingen wij op weg naar de KOALAS waar we met vrolijke gezichten werden ontvangen. De roeiers ontvingen voor al hun moeite elk tien gulden van Alex en waren ontzettend blij met deze vorstelijke fooi.

Een orembaai

Het was 11.15 uur toen we aan boord stapten, 'front' maakten naar de vlag en een militaire groet brachten. Daarop kwam Matulesy naar mij toe, salueerde en zei: "Welkom terug captain. Er zijn géén bijzonderheden en draag hiermee het commando van de KOALAS weer aan u over!" Ik salueerde en zei: "Dank je wel Matulesy, commando aanvaard". Na dit vertoon ging ik eerst even naar Dien om haar te begroeten, terwijl Alex opdracht gaf aan bottelier Sapulette om de bussen en dozen naar de kombuis te brengen en daarna doorliep naar de commandohut om de belangrijke enveloppe voor Minister Nanlohy op te bergen. Van Dien liep ik daarop door naar Josef Kayadu en Paul Metekohy en gaf Paul opdracht om de brug te nemen en tegen Josef zei ik: "We gaan weer Josef. Start de motoren maar. Saherlawan anker ophalen! Ik zag Josef de trap naar de machinekamer afgaan en Johan en Paul richting het voorschip lopen. Metekohy riep ik nog na: "Paul help Johan even met het anker en dan bijdraaien. Voorlopige koers noordnoordwest. Ik kom dadelijk de brug op om de juiste koers te geven. Oké captain, komt in orde!"

Thomas begroette mij met een brede grijns. "Captain!" riep hij blij en begon meteen op zijn blik te slaan: "Maaakaaan..." schreeuwde hij waarop iedereen naar de kombuis liep en aansloot in het rijtje voor een portie eten.

Ook Oom Sapulette kwam met zijn afrekening naar mij toe in verband met de inkopen die hij gedaan had en zei: "Captain, ik heb alles genoteerd en ..." Ik onderbrak hem en zei: "Oom, als je het niet erg vind, dan doen wij dat straks wel even, ja? Je mag ook afrekenen bij Siahaya, dan ben je ervan verlost, ja? Wij gaan nu eerst allemaal even eten, want ik rammel. Oké, captain. Ik ben erg blij dat u en Siahaya en de anderen weer terug zijn aan boord".

Paul had intussen de KOALAS op koers gedraaid en de motoren lieten weer op volle kracht van zich horen. Het was 11.20 uur toen ik op de brug kwam waar Alex al aanwezig was.

"Metekohy, koers 45° op 20° noordnoordoost. Daarna, 3 uur op 75° oostnoordoost!" Met Alex nam ik op de brug de coördinaten en de koerswijzigingen door en toen wij over stuurboord in de richting van Peta Bari keken, zagen wij duidelijk op berghoogten verschillende mensen staan zwaaien. Het waren duidelijk de heer Da Costa en zijn secretaris Jan Doen, herkenbaar aan 'langwit' of wat ze noemen 'pakean-deftig'. Om hen heen stonden nog vele andere personen in kleurige kleding. Het waren de Florianen en de Timorezen van de verzetsorganisatie van Manggarai. We zwaaiden terug en Alex riep naar iedereen beneden aan dek: "Allemaal zwaaien! Met hun etensborden nog in hun hand liep iedereen snel naar stuurboordzijde en stond iedereen naar de mensen in het groene landschap van Peta Bari te zwaaien en te roepen.

Even later benam het oerbos hen het uitzicht op de KOALAS en was het laatste afscheid aan onze medestrijders ook voor ons voorbij.

Alex en ik gingen over tot de orde van de dag en over enkele minuten was het 12.00 uur en was het weer wisseling van de wacht.

Alex en ik gingen naar onze commandohut om de verdere koers van Paatje uit te werken. We kwamen tot de volgende vaststelling: vanmiddag om 15.00 uur, koers 3 uur op 92° oost-oosten zuid, om 18.00 uur koers 13 uur op 98° oost-ten zuid, zodat wij morgenochtend om ongeveer 07.00 uur het eiland Paloeraja aan bakboord zouden passeren.

Alex had de grote enveloppe van de heer Da Costa in mijn marinekoffertje opgeborgen en toen wij onze koers tot Paloeraja in het journaal hadden genoteerd zei Alex: “Ries, wat een drukke ochtend was het. Ik had niet verwacht daar op Flores een verzetsorganisatie aan te treffen. Ja. Mogelijk zijn er nog meerdere verzetsgroepen, Alex. Het is nu gebleken dat luitenant Masberg en de heer Da Costa radiografisch met elkaar contact hebben gehad en Paatje hierin een grote rol heeft gespeeld. “Vandaar natuurlijk dat er steeds herhaald werd om ‘de koers van Paatje’ te volgen”, zei Alex. “Ja, het begint mij duidelijk te worden dat deze relaties eerlijke bedoelingen hebben, anders waren we misschien al in handen gevallen van de TNI pelopors van Soekarno”.

Iedereen had al gegeten toen wij in de kombuis kwamen. Mevrouw Matulesy en mevrouw Wattimena stonden al klaar om onze portie op te scheppen. “Wat ziet dat er toch weer heerlijk uit, mevrouw Wattimena, waarop ik mij omdraaide naar Alex en zei: “Alex, deze vrouwen zijn een geschenk uit de Hemel. Zonder hen kunnen wij niet varen”, grapte ik waarop de vrouwen het uitgierden van het zoete gevlj en ik op een groot stuk kip hoopte. Onze borden waren tjokvol opgeschept met warme rijst, sajoer van kool en boontjes, dendeng, sambal goreng tempeh, gado-gado met pindasaus, sambal trassi cornedbeef en gebakken kip. We gingen naar het HDC-dek waar Dien en Ellie Solisa twee plaatsen voor ons hadden vrijgehouden.

In het begin zeiden wij niet veel, maar werden door beide vrouwen gadeslagen. Ik had een razende honger en Alex niet minder. Met genoeg werd dit ook opgemerkt door mevrouw Matulesy en mevrouw Wattimena. Thomas was rond gegaan met mokken lem-lem. Iedereen vond het heerlijk, want het was nu wel zo een beetje op het heetst van de dag.

De kinderen waren in hun nopjes, want zij kregen elk een halve Kwatta-reep die met het uitdelen al erg zacht was. De kinderen aten de chocolade snel op en dronken met teugjes van de lem-lem.

Ondertussen vertelden we onze directe verzetsmensen op gedempte toon over ons belangrijke bezoek aan de heer Da Costa. Over de hartelijke ontvangst die wij kregen, over de brief van Paatje, over de grote enveloppe van de heer Da Costa die voor de Minister van Defensie, mijnheer Nanlohy, bestemd was en maakten we kennis met hun verzetsorganisatie op West- en Oost-Flores. We waren nog verbaasd toen we hoorden dat er radioverkeer tussen de heer Da Costa en luitenant Masberg was geweest waar Paatje, wat ik nooit had vermoed, een grote rol in had gespeeld.

Wattimena, Kakisina, Leihitoe en Simon Solisa stonden om ons heen en luisterden aandachtig en goedkeurend naar wat we ervaren hadden. Het gaf de Oedjoeng verzetsgroep een positieve impuls.

Plotseling hoorden we vanaf de brug Metekohy schreeuwen: “Kijk eens! Dolfijnen! Allemaal dolfijnen!” Wij hadden ze al meerdere malen op een grote afstand gezien, maar dit keer waren ze erg dichtbij.

Iedereen rende naar bakboordzijde waar een grote groep dolfijnen regelmatig boven het blauwe water uitsprong en waarmee zij kennis gaven van hun aanwezigheid. Zij waren vlakbij, op nog geen 50 meter afstand van de KOALAS. Wat een prachtige sierlijke dieren! Oom Sapulette keek ervan op toen hij in de gaffelmast twee duiven ontdekte.

Hij moest wel twee keer kijken en riep toen uit: “Dat zijn duiven! Dat zijn geen meeuwen!” en wees in de richting van de blauwe windvaan. “Wat vreemd, Alex. Meeuwen en duiven gaan toch niet samen? Meeuwen zijn rovers. Ik denk dat de duiven daar zijn gaan zitten sinds ons bezoek aan Da Costa”, antwoordde ik. “Dolfijnen, duiven en meeuwen en zo plotseling” zei Oom Sapulette verbaasd.

“Captain, voor ons Ambonezen heeft dat een betekenis”.

In onze commandohut zag ik direct onze tweede RMS-vlag geheel klaar en netjes opgevouwen op de lange kaartentafel liggen. Ik was er erg blij mee, want dan hadden wij tenminste een reservevlag voor eventualiteiten. Het was een enerverende ochtend geweest en nadat ik weer alle bijzonderheden en gebeurtenissen in mijn journaalschriften had opgetekend, was het 13.30 uur geworden.

Ik had mijn dienst gedraaid vanaf vanmorgen 01.40 uur. Nu zocht ik mijn tempatje op en nadat ik mijn kleding op de lijn boven de motoren had uitgehangen, liet ik mij door de wind uit de windkokers afkoelen en zakte weg in een diepe slaap.

Ms. KOALAS

“Daar woonde mijn huis en daar sloep mijn bed” (deel 21)

Het verhaal over mijn dienstitjd in Indië (1947 t/m 1950)

door Jan van der Vegt

De gehele middag ben ik met ds. Schut langs alle buitenposten gereden waar jongens van ons bataljon lagen. Die dag kon ik de jeep zelf rijden, want de eigen chauffeur bleef liever bij zijn kameraden. Tegen de avond kwamen we aan bij de 4^e compagnie. We hebben daar heerlijk gemandied en lekker gegeten. Het Kerstspel, dat daar opgevoerd werd had als titel:

"Broeder Thomas en de 3 rovers"

De inhoud in het kort was als volgt:

Op een Kerstavond kloppen 3 rovers aan de deur van een klooster en vragen om eten. Ze worden door een pater weggestuurd. Die pater krijgt daarover een uitbrander van de prior en gaat ze dan opzoeken met brood en wijn. Vervolgens neemt hij ze mee naar het kerkje waar ze voor het kind in de kribbe knielen en Hem aanbidden (foto).

Het werd mooi gespeeld met als aanvulling een koortje op de achtergrond onder leiding van ds. Schut.

Ook de overige effecten zoals klokgelui en de toneelverlichting met lampen in grote, lege conservenblikken waren prima verzorgd en maakten de uitvoering tot een ontroerend geheel. De regie van het spel was in handen van onze aalmoezenier pater Willems. Het was al laat, toen we terugreden naar Ungaran.

Op Tweede Kerstdag en eveneens op 27 december werd het spel opgevoerd in een zaal in Ungaran. Ik hielp mee bij de toneelverlichting. Het stuk werd daarna nog eens gespeeld voor de jongens op de buitenpost bij de rubberonderneming Getas in het plaatsje Bringin.

En zo kreeg Kerst 1949 een geheel andere invulling dan in 1948, toen we in diep ellendige omstandigheden verkeerden.

Ter voorbereiding op onze demobilisatie was er een officier van Sociale Dienst benoemd en dat was luitenant W. van Kamp.

Hij organiseerde cursussen o.a. voor het Middenstandsdiploma en ik kon soms jongens die daar op zaten te zwoegen een beetje helpen omdat ik dat diploma al had gehaald vóór mijn dienstdiensttijd.

Ook gaf hij lezingen om ons voor te bereiden op het burgerleven.

Op 16 en 17 januari herdachten we met sportwedstrijden dat we al 2 jaar in de tropen waren. Ook werd er een 'Pasar Malam' gehouden. Dat lijkt wat op een kermis, maar de letterlijke betekenis van het woord is 'Avondmarkt'.

Het feest werd opgeluisterd door het optreden van een militair orkest van de KNIL, met de naam "Muziekkorps van Atta Kwassi".

Voor de plaatselijke jeugd werden er rondritten gehouden met brencarriers, waarvan ze erg genoten. Ook waren er allerlei kraampjes met leuke spelletjes.

Bij het rad van avontuur won ik een zeepdoos van plastic die door de goede kwaliteit van de allereerste plasticsoorten het jarenlang heeft uitgehouden.

Een kraam met typisch Hollandse oliebolletjes en een kraam waar je saté kon kopen, stonden broederlijk naast elkaar. Het was een echt feest!

Over die saté gesproken, we kochten ze bijna iedere avond van een mannetje die er mee langs de deur kwam venten. Hij had twee manden aan een pikolan, zo'n bamboe draagstok, in de ene mand de ingrediënten en in de andere een houtskoolvuurtje.

We smulden daar nogal eens van, maar braken de (bamboe)stokjes na het nuttigen van het vlees doormidden om te voorkomen dat je de volgende avond saté kreeg aan een van de grond geraapt stokje. Je had 3 soorten, nl.: 'babi' (varken), 'ajam' (kip) of 'gambing' (geit). Dus keus genoeg en de saté-pindasaus was onovertroffen.

Op 1 februari kreeg ds. Vermaas een jeep toegewezen. Ik mocht zijn chauffeur worden en reed toen voor beide predikanten.

Op 6 februari werd er een excursie georganiseerd naar de Borobudur. Met de beide dominees en een huisgenoot, geweermaker Koenen, reden we in de colonne mee.

De tocht voerde door Magelang en toen we bij een post daar moesten stoppen, reed een stoomtrein tegen de laatste wagen van onze colonne (foto).

We stonden te dicht bij de rails die, zoals reeds eerder genoemd, veelal pal langs de weg liepen.

Wij waren niet verdacht op een daar rijdende trein

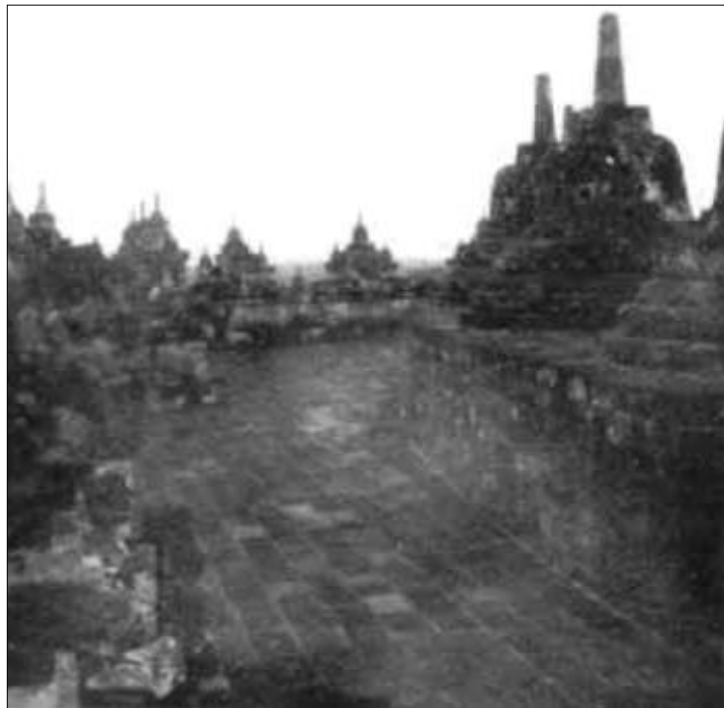
en die kon niet op tijd stoppen. Maar het liep af met wat materiële schade en we zijn zonder verdere ongemakken bij de Borobudur gekomen. We hebben dat geweldige bouwwerk uitvoerig bekeken en beklommen.

Het enorme tempelcomplex maakte een diepe indruk op ons door zijn afmetingen en het vele beeldhouwwerk. Het was een fijne en leerzame dag.

De muur van sommige omlopen stond her en der behoorlijk scheef, maar dat is later door restauraties weer rechtgetrokken zoals ik in 1984 en 1987 mocht constateren.

Op de linker foto sta ik de muur tegen te houden opdat deze niet zal omvallen

De bovenste terrassen met stupa's

Vanuit Ungaran kwam ik nogal eens in Semarang en op bovenstaande foto is de weg er naar toe te zien op de helling van de berg "Gombel".

Dat was een lange helling met een behoorlijk steile klim.

De afdaling moest voorzichtig gebeuren in een lage versnelling om de remmen te sparen.

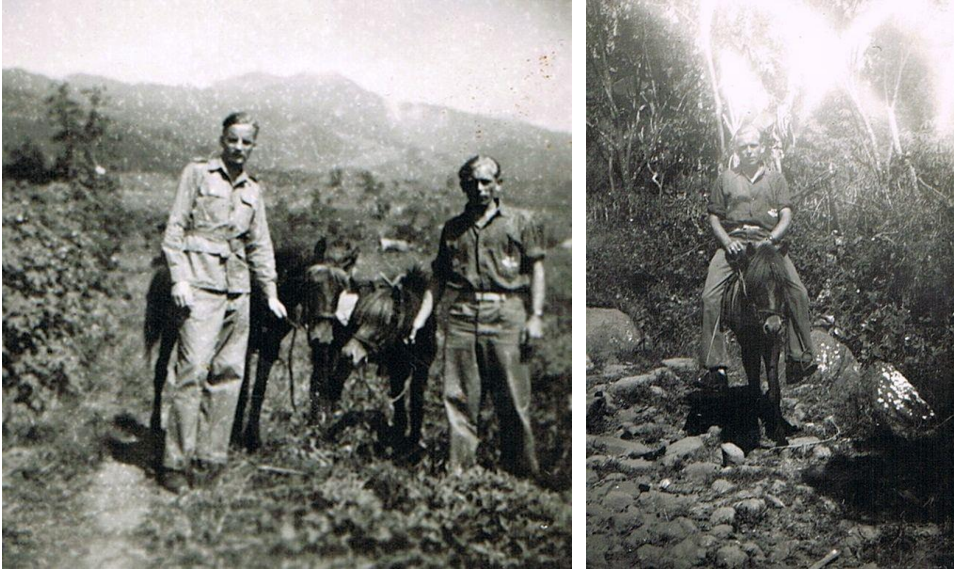
Halverwege stond een leuk uitkijkkoepletje naast de weg (foto).

De wereld van Jan van der Steege

Tijdens de 2^e Wereldoorlog, in Nederlands-Indië en de periode erna

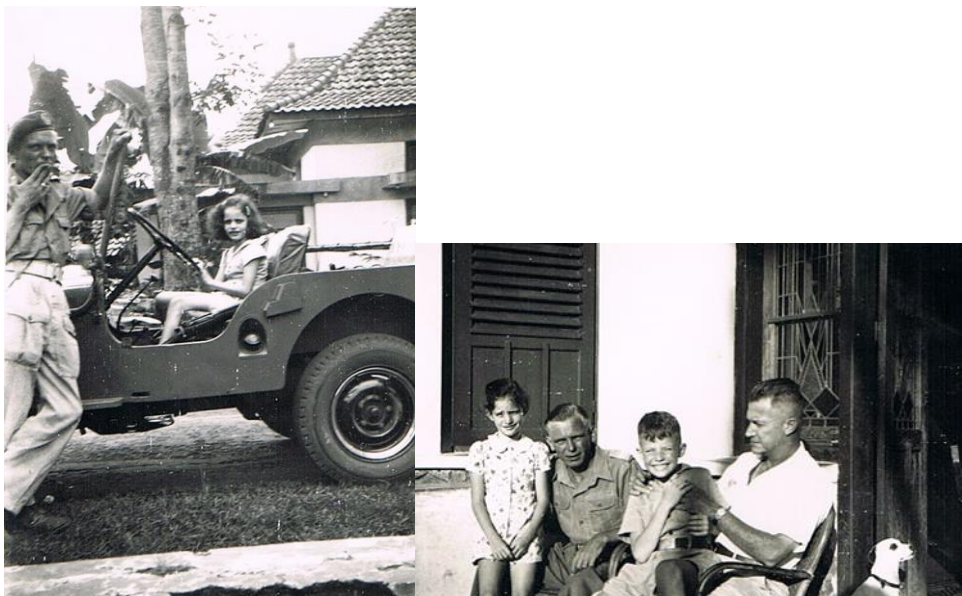
Deel 11

Paardrijden in de bergen bij Tretes (juni 1948)

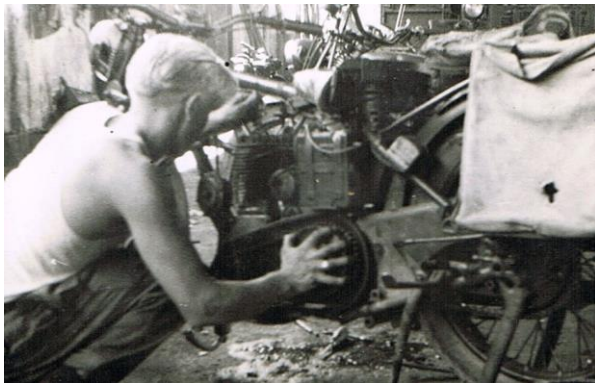

November 1948

Jan komt over de vloer bij de familie Barkey in Batoe. Barkey is boer en heeft tijdens de bezetting door de Japanners aan de Birma spoorlijn gewerkt.

Jan in Batoe (december 1948)

Sleutelen aan motorfiets

2^e politionele actie van 19 december 1948 tot 5 januari 1949

Begin januari 1949 werd het bataljon verplaatst naar de oosthoek in een groot en onrustig gebied dat liep van Probolinggo tot aan Pasirian met o.a. posten te Kraksaan, Klakah en Loemadjang. Vooral langs de zuidkust werd er veel door de TNI geïnfiltreerd. Vanaf april nam het bataljon Pasoeroean over van 2-10 RI met o.a. posten te Bangil, Poerwosari, Poespo en Pandakan.

De 3^e cie was gelegerd te Probolinggo. Buiten het 'gewone' patrouillewerk werd het bataljon ingezet bij de treinbeveiliging op het traject Bangil-Malang-Probolinggo, hetgeen door de vele aanslagen een zenuwslopende taak was. Eind juli werd het gelegerd in en rond Soerabaja, Grisse, Tjermee en Pening. Op 2 november verliet het bataljon van Jan Oost Java om vanuit Batavia (het huidige Jakarta) te repatriëren.

Op de muren van gebouwen zijn uitingen van verzet aangebracht door de nationalist die onder Soekarno streefden naar onafhankelijkheid en de oprichting van de republiek Indonesië.

Op de foto's hieronder de protesten tegen de aanwezigheid van de Nederlanders.

Fataal schot van een sniper

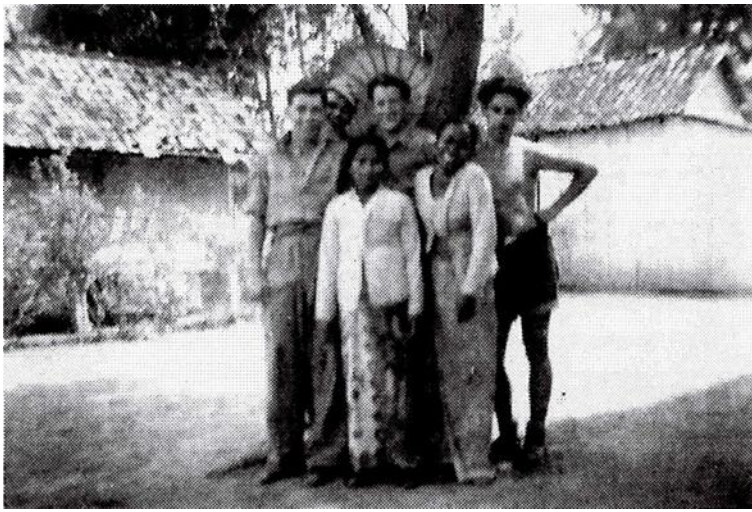
Toen we op de post in Lenkong arriveerden, waren er maar een paar wachtposten aanwezig omdat de andere mannen met luitenant Dreyer op patrouille waren. Ik was daar nog maar een paar uur toen een sergeant van de Inlichtingendienst mij vroeg of ik met hem en zijn maat (een Indische jongen, ook in uniform en gewapend) mee de kampong (die niet zover van onze post lag) in wilde gaan. Het was in feite onverantwoordelijk wat we deden om met drie man de kampong binnen te gaan. De kampongs werden door de TNI vaak gebruikt om te slapen, te foerageren en om wapens te verbergen. Toen we in de kampong kwamen, was er geen mens te zien, hetgeen een slecht teken was. Die sergeant wist waarschijnlijk goed wat hij deed want we gingen een huis binnen waar houten kratten in stonden. We probeerden net een krat open te breken, toen er een geweschot viel. We liepen achter elkaar het huis uit en de weg op toen er weer geschoten werd. De sergeant en ik sprongen naar de kant van de weg en zagen de Indische jongen hevig bloedend midden op de weg liggen. De jongen had een schot in zijn long opgelopen en is kort daarop overleden. We konden hem in deze omstandigheden ook echt niet helpen. We hebben deze jongen naar onze post gedragen. Ik was nogal geschokt door het verlies van deze jonge soldaat en ben op mijn tampatje gaan liggen van vermoeidheid, want de weg terug naar onze post was toch zeker wel 1 km lopen.

Fietspatrouille

Zo vertrokken we ook eens vanaf een post in Lengkong op fietspatrouille. Dit was de eerste keer sinds mijn vertrek uit Nederland dat ik weer op een fiets reed. Het is ook de eerste en de laatste keer geweest, want toen we enige tijd onderweg waren, werden we uit de rand van de kampong hevig beschoten en dan moet je zo snel mogelijk van die fiets af zien te komen. Het waren Japanse fietsen die niet zo hoog zijn, maar door die plotselinge beschieting zag je menigeen een vreemde buiteling maken. Het liep gelukkig goed af. We hebben tegenvuur gegeven en schoten op goed geluk terug naar de rand van de kampong, maar we zagen niemand. We fietsten weer verder en bereikte een kampong waar we doorheen fietsten. Toen we aan het einde van de kampong kwamen, verrasten we twee wachtposten waarvan er een de benen nam en de ander (deze man droeg een pistool bij zich) door ons gevangen werd genomen. Op de terugweg hebben we geen vuur meer gehad, ze zullen wel geschrokken zijn !

Rampokkers

Toch waren er nog genoeg Indonesiërs die vertrouwen in ons hadden, dat blijkt uit het volgende verhaal. We waren nog steeds in Lenkong maar wel op een andere locatie en we verbleven daar met 15 man en twee baboës.

Op de foto staan v.l.n.r. L. Holtman, P. Boon, H.L. van Fulpen, de bataljonskapper en twee Madoerese schonen.

Het was een heel krappe behuizing waardoor de baboes Ponnima en Soeria, die altijd met ons meegingen, hier 's nachts niet konden verblijven maar in een schuurtje 20 meter verderop. Als we met weinig mensen waren -zoals nu- werd er meestal maar een wachtpost uitgezet en als je dan zo midden in de nacht op wacht staat of zit dan duurt twee uur wachtlopen in het pikdonker, met regen of onweer en allerlei kleine geluiden van het dierenleven, heel lang. Het was middernacht toen er een loera (dorpshoofd van een kampong) bij onze post kwam aanlopen. Hij maakte ons duidelijk dat er rampokkers in zijn kampong zouden zijn. Hij vroeg ons of we die rampokkers wilden arresteren. Het was nog maar een paar weken geleden dat ik de kwestie met die sniper had meegemaakt. Ik stond dus niet te dringen om me daar voor op te geven, maar we moesten ook wat doen om het vertrouwen dat die loera in ons stelde niet te beschamen. Korporaal Van Fulpen, Van Krevel en Boon gaven te kennen dat ze dat wel wilden doen. Van Krevel en Boon waren eenpitters en dat schept toch verplichtingen, zeker als je ziet dat anderen er erg tegen opzien. Verderop was ook nog een post waar enkele politieagenten verbleven, waarvan er ook twee meegingen. Het was ongeveer 2 km lopen naar de kampong. Tijdens het lopen hielden we de loera vast en hielden hem goed in de gaten omdat we er rekening mee hielden dat we in een hinderlaag konden lopen en hij kon ontsnappen. Toen we in de kampong waren, heeft hij ons de locatie van de rampokkers aangegeven en lieten we hem gaan. Er waren vier rampokkers en een van die vier loste een schot die de kolf van het geweer van een politieman spleet. Van Krevel kon er drie uitschakelen, een rampokker kon ontsnappen (juist degene die een machinepistool had). Met twee karabijnen en een ervaring rijker zijn we veilig terug gekeerd. Onze kameraden hadden gespannen naar onze terugkeer uitgekeken, want zij waren allemaal nog wakker. Het was voor ons gelukkig goed afgelopen, maar slapen doe je niet meer na zo'n gebeurtenis.

Op trekbom gereden

Op zondag 19 juni 1949 reden Arie van der Vorm en Gerard Fokker bij een mijnsweep te Ngetrep op een trekbom en waren op slag dood. Deze jongens waren nog maar net buiten Kertosono met de opdracht de weg tot Nandjoek op mijnen en trekbommen te controleren. De mijnen en trekbommen waren zo geraffineerd gecamoufleerd dat ze niet te zien waren. Als je over de wegen reed, moest je alles in de gaten houden want ook in de bomen konden explosieven verborgen zijn. Op 20 juni zijn beiden begraven op het Ereveld Kembang Kuning te Soerabaja.

Piet Boon

Deel 17

Verzorgingspeloton Babat

Op 10 mei 1949 werd sergeant Blommestein weer overgeplaatst van Verzorgingspeloton 7 op Perak naar de Kromhoutkazerne. Kort daarop vertrok hij met de eerder in de kazerne achtergebleven helft van Verzorgingspeloton 42 onder leiding van kapitein Scheltinga naar Babat waar een aanvullingsplaats moest worden ingericht. De eenheid bestond uit een kapitein (Scheltinga), die na de inrichting van de aanvullingsplaats weer naar Soerabaja terugkeerde, drie onderofficieren (de sergeanten Blommestein, Bosscher en Snijders) en 14 soldaten. Ook van de belevenissen in Babat heeft sergeant Blommestein uitvoerig verslag bijgehouden:

“Babat is een desa ongeveer 80 kilometer westelijk van Soerabaja. De sector die allesbehalve veilig was, was hoofdzakelijk bezet door mariniers die in Babat ook een veldhospitaal hadden. Babat was een zeer warm en stoffig oord zonder enige vorm van ontspanning of afleiding. Er was zelfs geen bioscoop of eethuisje. Als het begon te schemeren, werden er tonnen op de weg geplaatst en mitrailleurs in stelling gebracht. Je kon dan het terrein niet meer verlaten, wat ook niet aan te raden was. Verder van Babat af zaten nog wel enige KL-onderdelen, zoals 423 Bataljon Infanterie en 6 Genieveldcompagnie. Ons verzorgingsgebied omvatte ongeveer het gebied Lamongan-Bodjonegoro-Toeban.

De verzorgers van Babat en Probolinggo. Rechts sergeant Blommestein

Primitieve omstandigheden

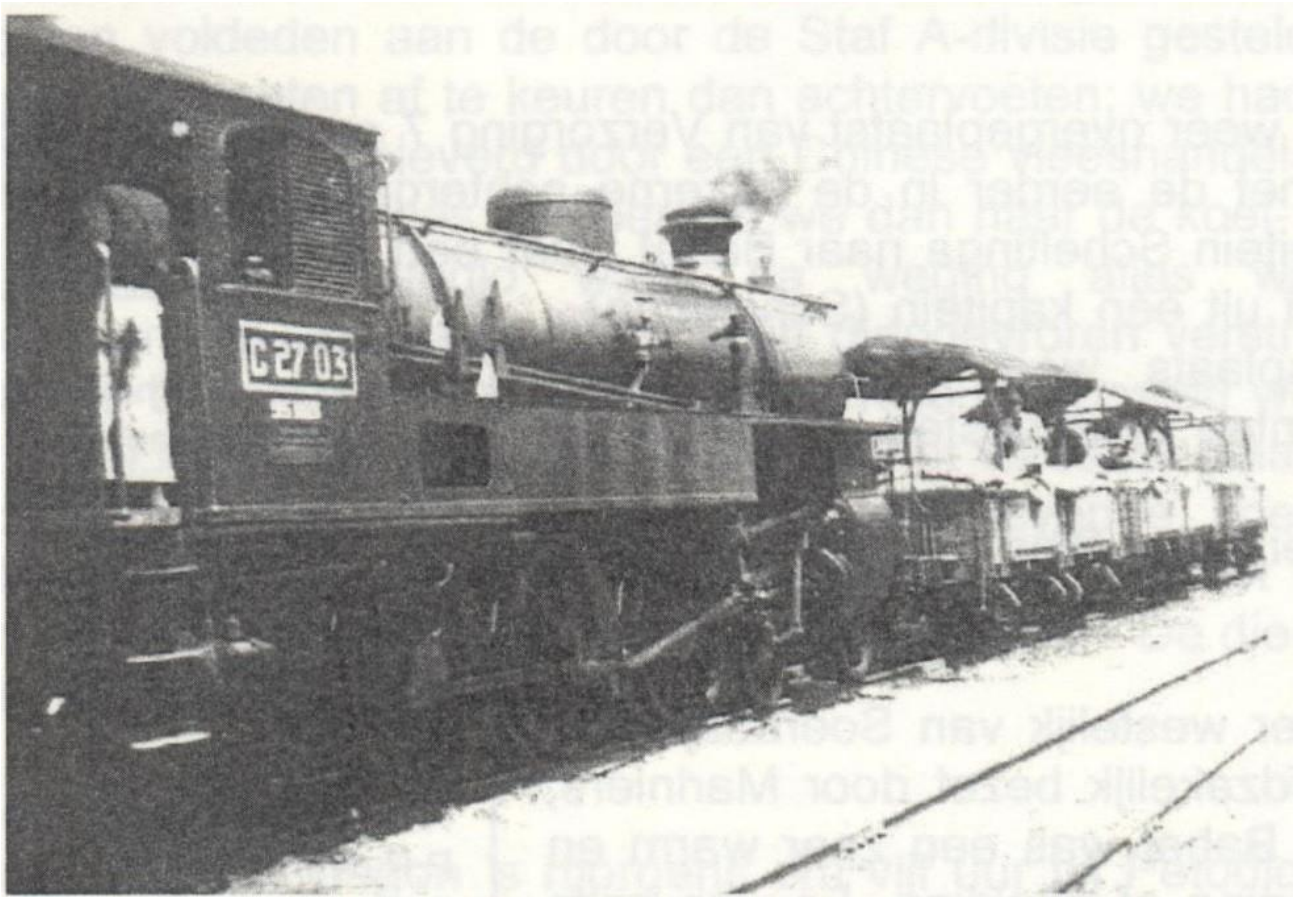
Op vrijdag 21 mei begonnen we (met assistentie van vijf marinierstrucks) de treinwagons met 'droge store' (die vanuit Verzorgingspeloton 7 waren opgevoerd) te lossen. Deze foerage werd vervoerd naar de aanvullingsplaats die werd ondergebracht in de goedangs (opslagloodsen) van een voormalige rijstpellerij. Deze rijstpellerij was ten gevolge van de verschroeiende aarde politiek gedeeltelijk opgeblazen. Sommige goedangs hadden een goed dak, anderen een lekkend of geen dak. We bezorgden in de hele sector ook de benodigde BOS-producten (Benzine, Olie en Smeermiddelen).

Onze legering was allesbehalve rooskleurig. We sliepen in de voormalige kantoren, maar wat erger was, we beschikten niet over stromend water en elektriciteit. Het water (groen en van slechte kwaliteit) werd met een handpompje opgepompt en veroorzaakte in het begin nogal wat dysenterie. De verlichting bestond uit olielampjes. Later kregen we een draadje van de bij het station gelegerde mariniers die over een lichtaggregaat beschikten. Hierop mochten we één peerlampje aansluiten. Verder lag bij ons een detachement chauffeurs met een korporaal die om de dag naar Bodjonegoro pendelde om 423 Bataljon Infanterie van foerage te voorzien. De aanvulling van de 'droge store', de BOS-producten en het brandhout voor de keukens werd meestal eens per maand vanuit Soerabaja opgevoerd. De verse artikelen, te weten vlees, ijs, eieren, brood, groeten en fruit, werden per dag met de trein aangevoerd. Hoe ging dat in z'n werk ?

Onrustig treinverkeer

Het vak waarin we zaten, kan als nogal onrustig worden gekenmerkt en de trein en de rails waren een geliefd doelwit van de TNI en peloppers. 's Morgens vertrok er eerst een zogeheten schouwloc van Soerabaja via Grissee en Lamongan naar Babat en Bodjonegoro. Zo'n schouwloc bestond uit een stoomlocomotief die drie platte wagons duwde en drie platte wagons trok. Op de wagons zaten een paar zwaar bewapende mariniers. De bodem en de zijkanten waren beveiligd met zandzakken (tegen trekbommen). Deze schouwloc reed ongeveer een uur voor de gewone trein uit en inspecteerde het baanvak. Achter de gewone trein zaten altijd de drie voor ons bestemde wagons: een wagon met vlees, ijs en eieren, een wagon met groeten en fruit, en een wagon met brood. Ze werden in Babat afgekoppeld en op het station van Babat gelost.

De trein was voor de bevoorrading van Babat onmisbaar

De foerage werd overgebracht naar de rijstpellerij en daar aan de inmiddels gearriveerde foerageurs van de diverse onderdelen verstrekt. De hoeveelheden waren aan de hand van de rantsoenschalen tevoren uitgerekend. De totale sterkte werd een dag van tevoren in code doorgeseind naar Soerabaja. 's Avonds bij terugkeer uit Bodjonegoro pikte de trein de drie wagons weer op. De volgende dag kwamen ze weer beladen terug (als alles goed ging).

In vreedstijd zou dit alles zonder problemen kunnen verlopen, in Indië was echter een guerilla-oorlog gaande. Zoals eerder opgemerkt zijn rails en treinen kwetsbaar. Om de trein te saboteren schroefde de TNI 's nachts de verbindingen tussen de rails los en trokken met karbouwen het hele railgedeelte er tussenuit. Ook de stalen seindraden moesten het vaak ontgelden.

Als de trein was blijven steken, reden we hem tegemoet en laadden onderweg alles over op vrachtauto's. Het grote probleem was dat de vijand deze werkwijze kende en daarom soms de bruggen in brand stak. Ook zijn we meerdere keren onderweg vanuit het zijterrein beschoten. De onderdelen moesten echter iedere dag hun foerage hebben en met veel improvisatie en aanpassingen zijn we daar altijd in geslaagd. We hebben niet één dag hoeven over te schakelen op noodrantsoenen”.

Henk van den Berg

Recensie Boek “REVOLUSI” van Van Reybrouck

Inleiding

Op 26 november 2020 verscheen bij Uitgeverij De Bezige Bij het boek “REVOLUSI” van de Belgische cultuurhistoricus, archeoloog en schrijver Davis Grégoire Van Reybrouck (Brugge, 11 september 1971). Aan dit boek heeft hij vijf jaar gewerkt en bijna 200 laatste ooggetuigen in Indonesië, Japan en Nederland geïnterviewd. Op basis van deze verslagen en zijn eigen visie en opvattingen, beschrijft hij het tot stand komen van de onafhankelijkheid van Indonesië en het belang en de impact daarvan voor de hele wereld. Dat gaat dus verder dan het inmiddels wel bekende Nederlandse en Indonesische perspectief. Het boek is te koop voor € 39,99, gelet op de Corona beperkingen voorshands niet in de boekhandel maar via Internet.

Mr. Bauke Geersing, auteur van Kapitein Raymond Westerling en de Zuid-Celebes-affaire (1946 – 1947) – Mythe en werkelijkheid, 2019 en oprichter en coördinator van het onafhankelijke onderzoekgenootschap Pleitbezorgers *Principes* Wetenschappelijke Integriteit – AURORE, heeft het boek gelezen en plaatst er stevige kritische kanttekeningen bij. Zijn tekst wordt hierna onverkort weergegeven.

Commentaar Geersing op “REVOLUSI”

“Van Reybrouck heeft grote pretenties. Hij beweert dat de revolutie in Indonesië in directe relatie staat met het ontstaan van de moderne wereld. Hij gebruikt daarvoor een hyperbool: de zogenoemde conferentie van Bandung en een metafoor: hij hijst Soekarno als wereldleider op het schild. Dat zou zelfs de start zijn geweest van de eenwording van Europa. Het is niet alleen onwaar en grotesk maar ook uitermate eenzijdig. Hij vermeldt niet dat Soekarno de aandacht van de grote interne problemen wilde afleiden en steun zocht voor zijn Nieuw-Guinea politiek.

Het boek is vooral gebaseerd op 185 interviews, selectief brongebruik, de politieke opvatting van het antikolonialisme en de aldus gevonden feiten beoordelen met de hedendaagse morele en politieke opvattingen. De hyperbool en de metafoor worden gebruikt om de lezer te overtuigen. Het resultaat is een eenzijdig boek dat een beschrijving geeft in termen van daderslachtoffer, helden en schurken, visionairen en domkoppen. Nederlandse politici, militaire leiders, de Nederlandse militairen en de (Indische) Nederlanders zitten structureel in de hoek waar de klappen vallen. De jonge revolutionairen -de pemoeda's- zijn de helden in het boek, met Soekarno als de grote wereldleider. Het is een karikatuur van de historische werkelijkheid.

Van Reybrouck begint om het kolonialisme af te schilderen in slechts negatieve zwart-wit kleuren. Hij gebruikt de klassenindeling van een pakketboot uit die tijd als metafoor voor het kolonialisme. Nuances ontbreken. Dat het koloniale bewind van Nederland vooral in de laatste fase voor ontwikkelingen heeft gezorgd van de inlandse bevolking blijft onbesproken. Zelfs de Japanse luitenant-generaal Reikichi Tada, die in 1943 na de Japanse invasie

de situatie waarnam, prees de geweldige prestaties van het Nederlandse koloniale bewind. Het past niet in de politieke opvatting van Van Reybrouck. Kolonialisme is slecht en dus moet het over de gehele linie worden veroordeeld.

Hij behandelt de kortzichtigheid van de Nederlandse politieke leiders en schrijft dat er kansen zijn gemist om veel eerder tot een vergelijk te komen met de leiders van de onafhankelijkheidsbeweging. Dat was uit eerdere studies ook bekend. Het boek biedt geen nieuwe inzichten op dit punt.

Zijn schets van de proclamatie is eenzijdig. Zelfs de tekst van die verklaring staat niet correct in het boek.

De behandeling van de Bersiap is een 'onhistorische kletsboek'. (De term is van de historicus Adam Zamoyski, die hij gebruikt als een van de partijen in de geschiedschrijving een hogere morele waarde wordt toegekend). Van Reybrouck heeft gemist dat dit extreme geweld zich voordeed op verscheidene eilanden en in verschillende perioden. Hij noemt als oorzaken voor deze misdaden tegen de menselijkheid het Britse optreden en de Nederlandse tijd. Daarmee negeert hij wetenschappelijk onderzoek dat aantoonde dat de Japanse indoctrinatie en het racistisch haat zaaien tegen de blanken de belangrijkste oorzaken van dit extreme en brute geweld waren. De rol van de Javaanse leiders daarbij bespreekt hij niet.

Nog ernstiger is zijn verheerlijking van het beestachtige optreden van de pemoeda's: zij zijn de basis van de revolutie en de bamboespeer het mythische beeld van deze revolutie van het gewone volk.

Het is grotesk en onzinnig.

Het Nederlandse militaire optreden wordt geplaatst in de sleutel van domheid, kortzichtigheid, systematisch, extreem geweld en het plegen van veel oorlogsmisdaden. Hij gebruikt daarvoor Joop Hueting als leidsman. De onderbouwing voor die extreme opvatting is feitelijk onjuist en juridisch een aanfluiting.

Zijn schets van Westerling en de Zuid-Celebes-affaire zet de geschiedenis op zijn kop.

Westerling zou de lokale bevolking steeds meedogenlozer hebben onderdrukt. De feiten zijn dat hij die bevolking heeft gered van de genadeloze 'rood-witte-terreur'. Hij heeft duizenden mensen het leven gered.

Ook de actie rond Rawah Gedeh wordt onjuist opgeschreven. Van Reybrouck kiest kritiekloos voor de versie van Limpach en noemt een aantal slachtoffers dat in strijd is met het officiële onderzoek van de Commissie van Goede Diensten.

De beide zogenoemde 'Politonele Acties' worden waar mogelijk in een negatief daglicht geplaatst. De eerste Actie is volgens hem een 'tragisch dieptepunt' (p.391), de tweede Actie noemt hij doelloos (p.436), terwijl historicus Joop de Jong (expert op dit terrein) aangeeft dat deze actie een noodzakelijke voorwaarde was voor het mogelijk maken van de Ronde Tafel Conferentie.

Van Reybrouck laat onvermeld dat het optreden van de Nederlandse militairen tienduizenden (Acheers, Ambonnezen, Boeginezen, Chinezen, Javanen, Madoerezen, Indische-Nederlanders, Nederlanders e.a.) het leven heeft gered van de dood en verderf zaaiende

pemoeda's en andere strijdgroepen. Het past in zijn beeld om af te rekenen met de kolonisator Nederland en zijn machtsinstrument de Nederlandse militairen.

De rol van Soekarno wordt zo eenzijdig beschreven, dat die karikaturaal is. Diens rol in de Japanse tijd praat hij goed door diens echtgenote als getuige a décharge te laten optreden. Onbesproken blijft dat onder diens leiding de eenheidsstaat de Republiek Indonesië met geweld is gevestigd en het zelfbeschikkingsrecht van de onafhankelijke deelstaten met behulp van militair optreden met voeten is getreden en genegeerd. Bronnen -Soetan Sjahrir, Van Doorn en anderen- die aangeven dat Soekarno vooral een demagoog is geweest die de belangen van het volk heeft opgeofferd aan zijn illusies, gebruikt hij niet. Het past in zijn beeld Soekarno als held neer te zetten van een revolusi die de basis was voor het ontstaan van de moderne wereld.

Van Reybrouck heeft een eenzijdig politiek boek geschreven dat geen nieuwe feiten aandraagt. Het nieuwe van dit boek is dat het op een massieve wijze het antikolonialisme belijdt. Het plaatst de feiten van destijds in de morele sleutel -de normen, waarden en morele criteria- van nu en doet daardoor groot onrecht aan de rol van alle destijds direct betrokkenen. Vooral de militairen wordt groot onrecht aangedaan. Van Reybrouck blijkt er geen idee van te hebben dat tijdens de periode van de dekolonisatie 554 hoge militaire dapperheidsonderscheidingen door de overheid bij Koninklijk Besluit zijn uitgereikt. In plaats daarvan wordt het beeld opgeroepen van militairen die systematisch extreem geweld pleegden. Ronduit lasterlijk en beledigend is de passage op p.471 waarin Van Reybrouck beweert dat het merendeel van de slachtoffers burger was en dat meer mensen zijn gestorven aan oorlogsmisdaden dan aan reguliere gevechtshandelingen. Zonder enige onderbouwing!

Het boek is een apotheose in de thans opgeld doende beschrijvingen van de Nederlandse koloniale geschiedenis die de 'weg met ons' aanpak centraal stelt. Het gaat daarin om schuld, excuses en boetedoening. Niet het beschrijven van de historische werkelijkheid.

Dit extreme moralisme wordt Indonesië zelfs opgedrongen, of ze dat nu willen of niet. Daar is de blik op de toekomst gericht. In Nederland blikken boetepredikers met een ideologische donkere bril naar het verleden en propageren in feite postkoloniaal gedrag. Van Reybroucks boek past daarin en is in die zin simpelweg neokoloniaal 2.0.

Omdat het boek goed is geschreven, raad ik de lezer aan nuchter en waakzaam te blijven om te voorkomen dat hij/zij wordt meegezogen en verdrinkt in deze ideologische draaikolk.

Naschrift

Duidelijk wordt dat "de waarheid vele gezichten heeft" en dat Geersing en Van Reybrouck op nogal wat punten van mening verschillen. Als de uitkomst van het nog tot november 2021 (door Corona vertraagde) lopende dekolonisatie onderzoek door KITLV, NIMH en NIOD dezelfde geest ademt als het boek "Revolusi", dan sluit ik een fikse polarisatie in onze samenleving met als gevolg alleen maar verliezers, niet uit. De tijd zal leren of het tij zal keren !

Leen Noordzij

"WIJ DANKEN ONS LEVEN AAN WESTERLING..."

*Wij dankten de daadkrachtige Westerling.
Ik dank de dappere zelfopofferende moeders.*

Deel 1

"Wij danken ons leven aan Westerling", verzuchtte mijn moeder, bijna negentig jaar oud. Het had vele decennia geduurd voordat ze kon praten over de oorlog en de bersiap maar telkens als Westerling in de media werd besproken, kwam deze verzuchting over haar lippen. Dankzij de vele reünies van overlevenden van de kampen en de bersiap die ik bijwoonde, kon ik haar toen zoveel vertellen dat ze eindelijk loskwam en zo op mij kon overbrengen hoe zij de oorlog tegen Japan en de bersiap had beleefd. Thans heb ik de de oorlogsgeschiedenis van ons gezin en de families om ons heen en ook van hoe de Japanse strijdkrachten Nederlands-Indië overnamen, van Ambon tot Celebes, kunnen opschrijven en delen met de reünisten. Het onderstaande is wat ons overkwam.

Ik werd een week voor de Japanse invasie op Ambon geboren, het hospitaal waar ik werd geboren werd op dat moment gebombardeerd. Na de capitulatie werden alle Hollandse families onder erbarmelijke omstandigheden opgesloten in geïmproviseerde kampen. Vader Han was kapitein bij het KNIL bataljon dat de strijd tegen de overmacht moest verliezen. Alle militairen kwamen in krijgsgevangenschap: zouden we hen ooit terugzien? Moeder Tia, grote broer Onno en ik overleefden maar ternauwernood vier jappenkampen, drie bombardementen en de overtocht naar Celebes met een "helleschip": eerder één van een vloot van vooroorlogse Japanse emigrantenschepen waar nu onder erbarmelijke omstandigheden krijgsgevangenen, burgergevangenen en romusha's (arbeidsvrijwilligers) in de Zuid-Oost Aziatische wateren van eiland naar eiland werden getransporteerd naargelang de behoefte aan arbeidsslaven.

Zuid-Celebes

Van oorlog meteen in "bersiap" -de terreur van geïndoctrineerde vooral Javaanse jongeren

De Japanse capitulatie op 15 augustus 1945 was geen bevrijding in ons vierde kamp: vrouwenkamp "Kampili" op Zuid-Celebes: er waren geen bevrijders. Wel was meteen de "bersiap" (betekent zoiets als "weest paraat") begonnen en waren we ons leven niet zeker. Dezelfde Japanners, die ons al die jaren bewaakten en ons als werkslaven hielden voor hun oorlogsinspanning, waren nu onze beveiligers totdat na enkele weken de Australische troepen ("Aussies") kwamen. Vele vrouwen en kinderen waren in deze jaren omgekomen door tropische ziekten en bombardementen. Allen waren we verzwakt.

Foto links: Maarten in 1945: vermagerd door tropische ziekten maar vooral malaria en dysenterie.

Foto rechts: Moeder en kids in 1945: zodra een chinees een fotoshop opende, liet moeder Tia een foto met haar Onno (die op vader Han lijkt) en Maarten (die op moeder lijkt) voor de familie in Holland maken. Op de foto ben ik (Maarten) bijna 4 jaar.

Kampili werd in september 1945 geleidelijk ontruimd naarmate er huizen in Makassar beschikbaar kwamen. De vrouwen en kinderen werden ondergebracht in een aantal huizen, gegroepeerd in "compounds", die door de "Aussies" werden beveiligd; we sliepen per gezin samen in één kamer. De vaders kwamen al snel uit de burger mannenkampen en werden met hun gezin herenigd. De ouders haalden meubels, keukeninrichting, beddengoed en kleding uit de verlaten huizen in de buurt, zodat we weer een huishouden konden opbouwen. Mijn oudere broer Onno en ik speelden rond het huis, klommen in de bomen en scharrelden in de vuilnisbakken of er iets van onze gading was. Eten werd centraal gekookt en dan verdeeld over de compounds.

Michielselaan nummer 4 en 6

De "revolutie" komt uit Java

Waar wij geen weet van hadden was een massabijeenkomst eind april 1945 in Makassar, georganiseerd door Soekarno met andere Javaanse nationalistenvan, waar zij steun zochten voor hun revolutie onder de rood-witte vlag. Met Japanse steun waren er al eerder moslim jongeren uit de regio naar Java gebracht, waar ze een militaire opleiding kregen en geïndoctrineerd werden in de visie van Soekarno: een eenheidsstaat onder leiding van Java en dus tegen onafhankelijke deelstaten. Dat, terwijl een dergelijke aanpak totaal niet aansloot op de grote verschillen tussen de bevolkingsgroepen in de archipel, elk met de eigen cultuur en taal. Op 7 augustus 1945 had de Japanse veldmaarschalk Terauchi op Java al zijn steun uitgesproken voor de republikeinse leiders Soekarno en Hatta c.s. In Celebes was de 5e divisie (deel van het 2e Japanse leger) de bezettingsmacht, maar de bezette gebieden ressorteerden in dit deel van de archipel onder het Japanse maritieme burgerbestuur met als commandant vice-admiraal Osugi met als gevolg een moeizame verdeling van verantwoordelijkheden.

Gezien de Japanse militaire steun aan Soekarno en diens republikeinse streven, zullen ook zeker wapens naar de opstandelingen zijn geëkt. Na de capitulatie verkozen overal in de archipel heel wat Japanse militairen (individueel) niet voor de overgave aan de Australiërs

maar steunden zij guerillagroepen met raad en daad en wapens. De pemoeda's waren op Java opgeleid en door de Japanners militair getraind en geïndoctrineerd met een anti-blanke, anti-Nederlandse ideologie met haat. Zij zouden al snel deel uitmaken van de infiltranten die de bersiap naar Celebes brachten, de dorpelingen (her)kenden deze jongelui die langdurig hun kampong (dorp) hadden verlaten en nu weer terug waren.

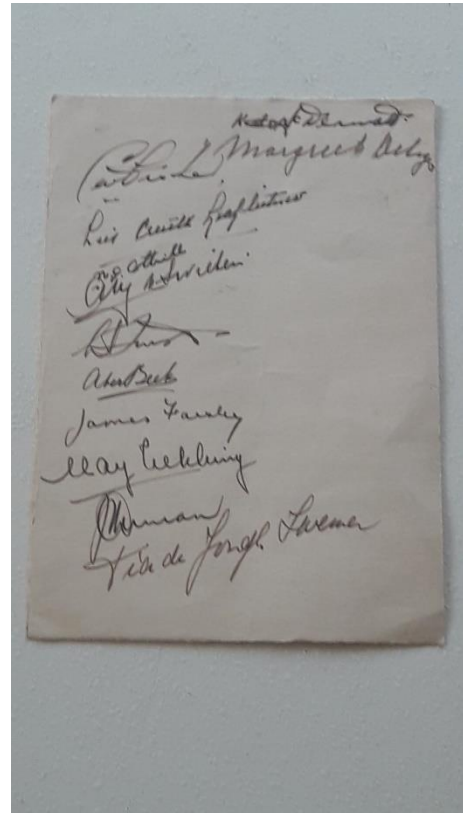
De rood-witte terreur

De eerste grote uitbarsting van geweld kwam al omstreeks december 1945 in Makassar. De georganiseerde en gewapende "pemoeda's" (letterlijk: jongeren of jeugd) kwamen vanuit Java met bootjes om de controle van Java op de geproclameerde republiek te realiseren. Zij pleegden reeksen misdrijven: plundering, moord en brandstichting. Op de voorgalerij van het huis naast ons werd de zoon van KNIL officier Bremouer doodgeschoten, de moeder raakte zwaar gewond. Ons hadden die gewerschoten net zo goed kunnen treffen: het leven was weer net zo onzeker als in de oorlog die net achter ons lag.

Een grote beweging, Lapris, coördineerde de "rood-witte terreur" tegen de plaatselijke bevolking, tegen de onafhankelijke deelstaat Oost-Indonesië, tegen de Hollanders en alle anderen die het niet met hen eens waren.

Kampong na kampong werd zo bedreigd en overgenomen. Nu is bekend dat nabij Djenoponte 481 personen werden omgebracht, onder wie kleine kinderen van een tot acht jaar. Er werden mensen onthoofd, hun lichaam in stukken gehakt. Hele families werden vermoord. Een ooggetuige zag een zwangere vrouw van wie hoofd, armen en benen waren afgehakt, het lijk was met een stuk bamboe door de buik opghangen aan een boom. In een put werden 80 hoofden ontdekt. Er kwamen rapporten uit de regio Tanette over 20 moorden en het levend verbranden van twee vrouwen, vier kinderen en een veehoeder. De stad Soenggomoenassa rapporteerde naast het doodschieten van drie jongetjes van zeven jaar ook de verkrachting van meisjes van elf en dertien jaar. De wreedheden bleven maar doorgaan...

Gelukkig waren er Australische troepen gekomen om ons te beschermen. Het 2/17 Infanterie bataljon kwam in Zuid-Celebes aan op 17 januari 1946 en concentreerde zich op de beveiliging van Makassar en omgeving. Het was natuurlijk van essentieel belang om deze grootste stad in Zuid-Celebes (met 90.000 inwoners) als garnizoensstad en havenstad en nu ook met een Hollands vluchtelingenkamp, veilig te houden. Australische officieren ontfermden zich over gezinnen -zoals ook bij ons aan de Michielselaan 4- die hun vader in krijgsgevangenschap wisten. Zij zorgden voor extra veiligheid, gezelschap en de kinderen werden mateloos verwend. Er werd zelfs een kerstdiner georganiseerd.

Kerst met de 'Aussies'. Foto links: de namen geborduurd op het servet waar ze op geschreven waren, elk van de moeders had een eigen 'Aus' officier als beschermheer. Foto rechts: De kerstkaart met de namen van de deelnemers.

Vader Han uit Jappenkamp meteen Commandant Makassar

Mijn vader had het krijgsgevangenkamp op Ambon en de slavenkampen op Hainan overleefd en kwam zwak en vermagerd bij vrouw en kinderen. Omdat ik toen op sterven lag met tropische ziekten mocht vader, een van de vele KNIL krijgsgevangenen die vanuit kampen overal in Oost-Azië waren bijeengebracht in Kuala Lumpur, in januari 1946 vervroegd naar zijn gezin.

Herenigd in Makassar 1946

KNIL kapitein Han

Foto hereniging in Makassar: in januari 1946 kwam vader Han terug uit de krijgsgevangenkampen; hij had op het eiland Hainan voor de Chinese kust met het KNIL bataljon en een deel van het Australische bataljon alle dagen gewerkt aan de Japanse vliegvelden die regelmatig door de Amerikanen werden gebombardeerd; bij een ondervraging door de Kempetai (Japanse Gestapo) was zijn linker onderarm verbrijzeld en dat is nooit meer goed gekomen, door avitaminose waren stukken netvlies beschadigd en zijn gezichtsveld beperkt.

Foto KNIL kapitein Han: deze foto is mogelijk pas later in Holland gemaakt.

Ik was inmiddels weer opgekrabbeld; vader herkende zijn zoon Onno wel maar mij niet; hij had mij maar één keer (vlak na mijn geboorte) gezien. Als eerste Nederlandse kapitein in Zuid-Celebes werd vader op 15 februari 1946 benoemd tot Plaatselijk Commandant te Makassar. Hij was belast met de opvang van de KNIL-militairen die hoognodig waren voor de plaatselijke beveiliging. Onze uit krijgsgevangenschap naar Makassar gekomen KNIL militairen bleken te verzwakt door jaren slavenarbeid in de krijgsgevangenkampen en ook door tropische ziekten. Sommigen hadden nog niet genezen oorlogsverwondingen. Zij waren niet in staat om buiten het garnizoen Makassar op te treden tegen de gewapende infiltranten uit Java, dat was de taak van de Australische troepen. Maar die hadden ook aan de gewelddadigheden in en rond de stad Paré-Paré de handen vol. Toen er ook hogere officieren kwamen, kreeg vader een functie in het garnizoenscommando.

*Maarten de Jongh Swemer,
kamp overlevende en getuige van het bevrijdende effect van het optreden van Westerling in Zuid-Celebes*

Voor uw agenda

Nationale Herdenking

04 mei 2021
Dam, Amsterdam

Nederlandse Veteranendag

26 juni 2021
Den Haag

Invictus Games

29 mei 2021 - 05 juni 2021
Zuiderpark, Den Haag

Nationale Taptoe

01 oktober 2021 - 03 oktober 2021
Rotterdam Ahoy

Bevrijdingsdefilé

05 mei 2021
Wageningen

Nationale Indië Herdenking

15 augustus 2021
Den Haag

Indië Herdenking

04 september 2021
Nationaal Indië Monument, Roermond

Nieuwe Commandant der Strijdkrachten

Luitenant-generaal Onno Eichelsheim wordt de nieuwe Commandant der Strijdkrachten.

Eichelsheim volgt op donderdag 15 april 2021 luitenant-admiraal Rob Bauer op die voorzitter wordt van het militaire comité van de NAVO.

In Memoriam

Met grote eerbied en in gepaste vorm brengen wij een laatste Ere-saluut aan:

Dijke, van	A.J.C.	Rijnsburg	7-3 RI/436 BI
Dijsselblom-Bogaard, van den Mevr.	R.	Deurne	
Dofferhoff,	W.H.	Zoetermeer	5 AVA
Gulickx,	J.G.	Teteringen	KMG
Hemert, van	J.	Leiden	2-5 RI
Heuvel, van de	T.B.	Zuidland	3-3 RI
Jong-van Batenburg, de Mevr.	C.H.	Heerjansdam	
Koene,	H.W.	Zwartewaal	KL NOI
Molenaar,	W.	Naaldwijk	5-2 RI
Mozes-Plomp, Mevr.	M.C.C.	Leiden	
Mil, van	A.J.J.	Maasdijk	Mlpel
Onderdelinden,	D.	Rotterdam	7-1 RI/432 BI
Ridder, de	J.H.	Sliedrecht	5-3 RI
Ruyven, van	H.M.	Maasdijk	6-5 RI/423 BI
Verbaas,	P.	Rotterdam	Genie
Wiel, van der	J.D.	Zwijndrecht	Z-Brigade
Zijlstra,	D.	Donkerbroek	4 GRG

*Met ons aller welgemeend medeleven en dat de liefde
en de warmte van uw naasten U de moed en
kracht geven dit zware verlies te dragen.*